

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Activiteitenplan

initiatief Uitvoeringsagenda Faro

Dit model voor een activiteitenplan hoort bij de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Uw activiteitenplan met bijhorende begroting dienen ter beoordeling van uw initiatief. Hiertoe plaatst u enerzijds uw activiteitenplan op <https://faro.cultureelerfgoed.nl> (het Faro platform). Deelnemers van het platform kunnen op deze manier een reactie geven op uw initiatief. Anderzijds legt u zowel het(zelfde) activiteitenplan als ook de begroting voor door dit toe te sturen aan faro@cultureelerfgoed.nl. Op het Faro platform vindt u meer informatie over de procedure en criteria.

Vul onderstaande gegevens in:

Naam aanvrager:	[REDACTED]
Contactpersoon:	[REDACTED]
E-mailadres:	[REDACTED]
Telefoonnummer:	[REDACTED]
Naam initiatief:	Van Malta naar Faro – Een verkenning van alternatieve routes voor de archeologie
Totale kosten:	53.736,40
Gevraagde subsidiebijdrage:	47.296,40
Bedrag cofinanciering door derden:	-
Bedrag eigen bijdrage:	6.440,00
Inzet vrijwilligers in uren:	ca. 150

Activiteitenplan

1. Met welke vorm(en) van cultureel erfgoed heeft uw initiatief van doen?

(u kunt meerdere vakjes aankruisen)

- Integrale benadering van cultureel erfgoed
- Archeologie
- Gebouwd en aangelegd (groen) erfgoed
- Cultuurlandschap
- Roerend erfgoed
- Mobiel erfgoed
- Immaterieel erfgoed
- Oral History
- Archieven
- Digital born erfgoed
- Andere vorm, te weten .... Klik of tik om tekst in te voeren.

2. Geef een korte omschrijving van het initiatief, waarin u beknopt de aanleiding, de hoofdactiviteit en het doel formuleert.

De archeologie is een belangrijke bron van humanistische waarden voor gemeenschappen en individuen. Participatie in de archeologie kan onder meer bijdragen aan identiteitsvorming, empowerment, sociale cohesie en welzijn. De archeologie kan en wil dit potentieel verder vergroten door de Europese principes van de Valletta-Conventie voor erfgoedbescherming te verbinden met die van de Faro-Conventie voor openbaar gebruik van erfgoed.

Een grote uitdaging voor de archeologische sector is echter dat het wordt gedomineerd door opgravingen van overblijfselen die zullen worden verstoord door infrastructuurontwikkeling. Deze door ontwikkeling geleide archeologie heeft het werkvolume en de hoeveelheid historische verhalen enorm vergroot, maar tegelijkertijd maakt het markt-afhankelijke model en de grotendeels commerciële uitvoering het uiterst lastig voor de sector om de publieke belangstelling voor participatie in de archeologie verder te faciliteren en te benutten.

De achterliggende vragen die het project wil beantwoorden, zijn of er een archeologische praktijk mogelijk is die draait om het welzijn van mensen, het gevoel ergens bij te horen, empowerment en sociale verbondenheid. Hebben we naast de Malta-archeologie een Faro-archeologie nodig? Of kunnen we ons bestuursstelsel zodanig aanpassen dat we de humanistische waarden van de archeologie beter kunnen verzilveren voor zowel de samenleving als de beroepsgroep? Is er een verdere paradigmaverschuiving nodig, waarbij een op materiaal gericht erfgoedbehoud en een op de markt gebaseerde praktijk worden vervangen of aangevuld door een praktijk die mensgericht en zorgzaam is? Simpel gezegd, hoe komen we van Valletta naar Faro?

Het project 'Van Valletta tot Faro' wil aan het oplossen van dit vraagstuk bijdragen door met stakeholders van buiten de archeologie door middel van interviews te verkennen hoe de archeologie aansluiting kan vinden bij de behoeften (bijvoorbeeld aan participatie, welzijnsbevordering, cohesieontwikkeling) uit het sociaal domein, anderzijds wil het project aan vertegenwoordigers van het sociaal domein de kracht van de archeologie als hulpbron laten zien, en het benutten van de archeologie als vriend. Daarbij worden ook (alternatieve) financieringsmogelijkheden in kaart gebracht. Het resultaat bestaat uit aanbevelingen aan de archeologische sector en aan het sociaal domein om de samenwerking te vergroten. Op basis van de interviews worden concrete werkwijzen voorgesteld, met opties voor financiering.

3. Omschrijf wat het beoogde eindresultaat is.

De uitkomst van het project bestaat uit een rapport met aanbevelingen en concrete werkwijzen (inclusief financieringsmodellen) die zowel de archeologische sector als actoren in het sociaal domein kunnen benutten om samenwerkingen vorm te geven waarbij het archeologisch erfgoed (en archeologische onderzoek in al haar facetten) kan worden benut als hulpbron voor het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken (welzijn, sociale cohesie, integratie). Het beoogde resultaat is dat het betrokkenen inspireert en helpt om potentiële partners te vinden voor participatieve activiteiten, waarvoor ze tevens de juiste wegen kunnen vinden om deze te (laten) financieren.

4. Neem hieronder puntsgewijs op welke deelactiviteiten of processtappen worden uitgevoerd. Ga daarbij uit van maximaal 8 activiteiten/processtappen. Omschrijf per activiteit/processtap:
- de aard, omvang, duur en wijze van uitvoering van de activiteit;
  - de doelstelling, resultaten of producten.
- Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.*

1. In kaart brengen van stakeholders in het sociaal domein en actoren die voor een interview worden uitgenodigd en het houden van interviews met vertegenwoordigers van het sociaal domein (ca. 10-12) en met potentiële participanten en zorggebruikers (ca. 5). Zorggebruikers en hun netwerk worden nadrukkelijk gezien als stakeholder en hun behoeften worden eveneens in kaart gebracht door in overleg te gaan met belangenorganisaties (bijv. Per Saldo, de belangenvereniging van PGB-houders). Resultaat: inzicht in het landschap van partners in het sociaal domein (organisaties, taken en verantwoordelijkheden) die belangstelling hebben voor het benutten van erfgoed als hulpbron, welke wordt gedeeld als 'landkaart sociaal domein' met de archeologische sector.
Tijdsduur: 24 uur (mapping) en 120 uur (interviews, incl. uitwerking)
Doorlooptijd: 1 maand (mapping) en 2 maanden (interviews)
[uitvoering door de onderzoekers gebeurt in deeltijd, elk ca. 0,2 fte (8 uur) per week]

2. In kaart brengen van (aanvullende en alternatieve) financieringsmogelijkheden en het houden van interviews (ca. 10-12) met potentiële financiers en financieringsorganisaties (uitvoerders van wettelijke regelingen [gemeenten], fondsen, sociaal ondernemers, ...).
Tijdsduur: 24 uur (mapping) en 80 uur (interviews)
Resultaat: inzicht in het landschap van potentiële financieringsmogelijkheden, welke wordt gedeeld als 'landkaart financiering participatie sociale doeleinden' met de archeologische sector.
Doorlooptijd: ca. 3 maanden
[uitvoering door de onderzoekers gebeurt in deeltijd, elk ca. 0,2 fte (8 uur) per week]

3. Analyse en de resultaten verwerken tot een rapport met aanbevelingen.
Tijdsduur: 28 uur x 2 = 56 uur
Resultaat: Rapport met bevindingen en aanbevelingen
Doorlooptijd: 2 maanden
[uitvoering door de onderzoekers gebeurt in deeltijd, elk ca. 0,2 fte (8 uur) per week]

4. Valoriseren van de resultaten: o.a. verspreiding eindrapportage; presentaties, het organiseren van een bijeenkomst met betrokkenen om de bevindingen te bespreken.
Tijdsduur: 16 x 2 = 32 uur
Resultaat: de onderzoekers delen de resultaten met stakeholders en andere belangstellenden
Doorlooptijd: ca. 4 maanden
[uitvoering door de onderzoekers gebeurt in deeltijd, elk ca. 0,2 fte (8 uur) per week]

5. Advisering: gedurende de fase van de mapping van stakeholders, de fase van het opzetten en uitvoeren van de interviews, de analyse van de resultaten en tijdens het opstellen van het rapport is er maandelijks overleg met de maatschappelijke partner (deskundige sociaal domein) van Erfgoed Zeeland.
Tijdsduur: 16 uur
Resultaat: inhoudelijk richting geven aan de mapping en interviews en de duiding van bevindingen
Doorlooptijd: 8 maanden

6. Project management (o.a. communicatie projectvoortgang)
Tijdsduur: 24 uur van de projectleider
Resultaat: organisatorische en financiële begeleiding van het project.
Doorlooptijd: ca. 12 maanden

5. Planning: geef aan hoe de deelactiviteiten/processtappen in de tijd worden uitgevoerd.
Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Het project kent een doorlooptijd van 12 maanden:
Maand 1, 2 en 3 - Stakeholder mapping sociaal domein en interviews (activiteit 1)
Maand: 4, 5, 6 – Mapping financieringsmogelijkheden en interviews (activiteit 2)
Maand: 7 en 8 – Analyse en rapportage (activiteit 3)
Maand: 9, 10, 11, 12 – Valoriseren (activiteit 4)

In de Uitvoeringsagenda Faro – deel I is door het erfgoedveld opgetekend wat de betekenis is van het Verdrag van Faro voor de Nederlandse erfgoedzorg en hoe het daar invulling aan wil geven. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage moet uw initiatief bijdragen aan de implementatie van het Verdrag van Faro in het functioneren van de Nederlandse erfgoedzorg. De mate waarin uw initiatief hieraan voldoet wordt meegenomen in de beoordeling. Daarover gaan de volgende vijf vragen.

6. Aan welke Faro-kernwaarde(n) zoals opgenomen in de Faro Uitvoeringsagenda – deel I voldoet het initiatief?

- Participatie in de volle breedte
- Open houding voor andere erfgoedopvattingen
- Erfgoed midden in de samenleving

7. Omschrijf op welke wijze het initiatief voldoet aan de geselecteerde Faro-kernwaarde(n).

Participatie in de volle breedte: Met de verkenning willen de onderzoekers mede in kaart brengen welke type activiteiten en onderdelen van de AMZ-cyclus geschikt zijn voor participatie dat maatschappelijke en sociale doeleinden wil faciliteren. Het betrokken zijn bij de uitvoering van archeologisch onderzoek (al dan niet in de context van ruimtelijke ordeningsontwikkelingen) kan breed worden ingezet. Uit eerder onderzoek en voorbeelden (bijv. Receptenboek Burgerparticipatie in de Archeologie) blijkt dat participatie in veldverkenning en opgraven werkt, maar ook in behoud en beheer, bijvoorbeeld door middel van het gezamenlijk ontwerpen van een managementplan voor een UNESCO werelderfgoed site. De type activiteiten en de breedte ervan zullen de onderzoekers met vertegenwoordigers van het sociaal domein verkennen en opnemen in de aanbevelingen voor concrete werkwijzen.

Erfgoed midden in de samenleving: Archeologisch onderzoek is meestal nauw verbonden met de ruimtelijke ordening en soms met de leefbaarheid van de leefomgeving. In die zin is het een bron van erfgoed die fysiek gezien al midden in de samenleving is te vinden, maar die in praktische zin voornamelijk door beroepsbeoefenaren wordt uitgevoerd. Door de samenwerking met het sociaal domein te zoeken kan naar verwachting de benutting van de archeologie voor de samenleving worden versterkt op thema's zoals sociale cohesie, integratie, welzijn, gezondheid en arbeidsparticipatie.

8. Aan welke thema(s) en de daarbij door het erfgoedveld geformuleerde doelen (inzet) in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I draagt uw initiatief bij? (er zijn meerdere thema's mogelijk)

- Erfgoed als hulpbron en partner in het sociaal domein
- Democratische vernieuwing
- Dynamische leefomgeving
- Waarderen van erfgoed
- Meerstemmigheid
- Oral History
- Digitaal erfgoed
- Archieven
- Archeologie
- Caribisch Nederland
- Internationaal
- Erfgoedbewustzijn en educatie
- Ondersteuning erfgoedparticipatie
- Opleidingen
- Werkwijzen en wegwijzen
- Financiering erfgoedinitiatieven

9. Omschrijf voor de door u geselecteerde thema's hoe uw initiatief aansluit bij de in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I omschreven doelen en vraagstukken. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

- Het project richt zich primair op het benutten van erfgoed als partner in het sociaal domein. Door met vertegenwoordigers werkzaam in het sociaal domein in gesprek te gaan, verkennen de onderzoekers de mogelijkheden om tot een vruchtbare samenwerking te komen bij de uitvoering van archeologisch onderzoek.
- Daarvoor worden mogelijke partners van beide zijden (archeologie en het sociaal domein) in kaart gebracht om de samenwerking te stimuleren (wegwijzen). Er worden bovendien aanbevelingen gedaan over werkwijzen (procedures, type activiteiten, financiering) ter ondersteuning van erfgoedparticipatie voor sociale doeleinden in een archeologische praktijk.
- Hierbij stimuleren we tevens erfgoedbewustzijn, zowel bij het sociaal domein als bij professionals werkzaam in de archeologie. Professionals in het sociaal domein krijgen inzicht in de kracht van archeologie en hoe die te benutten is. Professionals in de archeologie krijgen inzicht in de kracht van hun vakgebied voor de benutting ten behoeve van sociale thematiek. Dit
- Bij het verkennen van de verdere benutting van de archeologie voor maatschappelijke en sociale doeleinden in een integraal onderdeel om financieringsbronnen en mogelijkheden in kaart te brengen: uit bestaande wet- en regelgeving (bijv. principe van social return bij inkoop, inzet persoonsgebonden budget, inzet zorg in natura), uit fondsen of subsidies, uit crowdfunding, uit sociaal ondernemerschap, enz.)
- Het initiatief draagt bij aan de ondersteuning van erfgoedparticipatie door met potentiële afnemers en financiers uit het sociaal domein de mogelijkheden en werkwijzen te verkennen.

10. Omschrijf op welke wijze het initiatief een structurele verandering teweeg kan brengen ten opzichte van het huidige functioneren van de erfgoedzorg. *Denk bijvoorbeeld aan bewustwording van een veranderopgave, systeemaanpassing, schaalsprong, nieuwe coalities, verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of methodieken, of de verkenning van nieuwe mogelijkheden binnen een thema.*

De resultaten van de verkenning leiden in potentie tot een verandering of verruiming van het systeem van archeologische monumentenzorg, waarbij voor de uitvoering en financiering van archeologische onderzoek niet meer uitsluitend de intrinsieke waarde voorop staat (behoud om redenen van wetenschappelijke waarde) en de aanleiding een economisch belang is (archeologische resten zit in de weg bij ontwikkeling in de ruimtelijke ordening), maar waarbij we de archeologie ook als 'vriend' gaan waarderen omdat de maatschappij het kan benutten voor sociale doeleinden.

Bij de beoordeling van uw initiatief wordt ook gekeken naar de aansluiting van uw initiatief bij de ambities van anderen en bij vraagstukken in de samenleving en de inzet van vrijwilligers. Daarover gaan de volgende drie vragen.

11. Omschrijf of, en zo ja op welke wijze het initiatief bijdraagt aan actuele (beleids)ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken. *Te denken valt aan uitsluiting, dekolonisering en grote transities in de leefomgeving.*

In de kern gaat het initiatief over het bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken uit het sociaal domein, zoals aan de eerder genoemde thematiek zoals sociale cohesie, integratie, welzijn, gezondheid en arbeidsparticipatie.

12. Omschrijf de projectorganisatie en rolverdeling en geef aan of en zo ja op welke wijze er bij de uitvoering van het initiatief sprake is van samenwerking met of betrokkenheid van andere belanghebbenden.

Het project is een samenwerkingsverband tussen twee universiteiten (Leiden en Universiteit van Amsterdam) en een maatschappelijke partner (Erfgoed Zeeland). Daarvan zijn er twee onderzoeker (dr. M. van den Dries en dr. H. van Londen), en één inhoudelijk adviseurs. De onderzoekers (van UL en UvA) hebben veelvuldig succesvol samengewerkt, o.a. bij het voor de evaluatie van de Erfgoedwet in kaart brengen van de stand van zaken van participatie in de archeologie (Van Londen et al. 2021*). Ze hebben beide ook veel ervaring met onderzoek doen naar de maatschappelijke waarde van de archeologie, naar participatie (evaluatie) en ervaring met het uitvoeren van participatieve projecten. Ze hebben tevens het receptenboek 'Burgerparticipatie in de Archeologie' geïnitieerd (Van Londen) en gecreëerd.

Beide onderzoekers zijn als archeologen eveneens experts in de werking van het archeologisch bestel en de AMZ-cyclus en de uitdagingen daarvan als het gaat om systeemaanpassingen. Beide hebben daarover veel gepubliceerd en waren partner in de evaluatie van deze aspecten voor de Erfgoedwet

(Knoop et al. 2021**). Beide zijn ervaren projectleiders (onder meer op complexe en omvangrijke onderzoeksprojecten met internationale consortia).

Er wordt gedurende het project nauw samengewerkt met Erfgoed Zeeland (drs. Martijn van Poecke) als adviseur. Van Poecke is als archeoloog werkzaam in erfgoedbeheer en heeft 20 jaar ervaring met advisering in het sociaal domein.

UL treedt in het project op als hoofdaanvrager en projectleider. UvA en UL doen samen de interviews, analyse en rapportage. Ook de valorisatie is een gedeelde taak.

UL is projectmanager en verantwoordelijk voor de financiële- en administratieve taken.

* Londen, H. van, M.H. van den Dries, S. Landskroon, 2021, *Over lokalisme, liefdewerk en lonkend perspectief. Verkenning naar participatie en burgerinitiatief in de Nederlandse archeologie*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

** Knoop, R., H. van Londen, M.H. van den Dries en S. Landskroon, 2021, *BRAVE NEW WORLDS. Foreign inspirations for Dutch archaeological heritage management*. Amsterdam: Gordion Cultureel Advies. DOI: [10.13140/RG.2.2.23449.75363](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.23449.75363)

13. Omschrijf in welke mate en op welke wijze vrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering van het initiatief.

De onderzoekers gaan voor de verkenning ook in gesprek met vrijwilligers die potentiële participanten zijn voor het deelnemen met een sociaal oogmerk. Zij maken deel uit van de groep geïnterviewde om van de doelgroep inzichten te krijgen in waar participatie wat hen betreft aan moet voldoen om (sociale) effecten te bewerkstelligen.

Daarnaast zullen de onderzoekers van de beide universiteiten studenten als vrijwilligers betrekken bij het project, door deelname aan de verkenning (mapping, interviews en analyse) aan te bieden als stageproject.

Plan voor kennisontwikkeling en kennisdeling en de daarbij beoogde doelgroep(en)

14. De resultaten, inzichten en ervaringen die voortkomen uit uw initiatief moeten ten goede kunnen komen aan het hele erfgoedveld. De manier waarop u hier invulling aan geeft wordt meegewogen in de beoordeling.

Omschrijf hoe u de resultaten, ervaringen en bevindingen van uw initiatief actief deelt met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen.

Werk een plan uit voor kennisontwikkeling en -deling, inclusief de beoogde doelgroep(en) en omschrijf daarin hoe de resultaten van het initiatief worden gedeeld. *Denk ook aan type communicatiemiddelen, frequentie etc.* De kosten hiervoor kunt u opvoeren in uw begroting.

- De voortgang van het project zal maandelijks op het Faro-prikbord worden gerapporteerd.
- De uiteindelijke resultaten en aanbevelingen worden allereerst verwerkt tot een openbaar rapport met aanbevelingen. Het rapport wordt online aangeboden (nieuwsbrieven en websites van Faro en van de beide universitaire instellingen) maar zal ook actief en breed worden verspreid (o.a. via ArchWEB-L).
- Ten tweede organiseren de onderzoekers een slotbijeenkomst om de resultaten te delen met de betrokkenen en het brede erfgoedveld.
- Ten derde zullen de bevindingen worden gedeeld op congressen, in binnen en buitenland (bijv. de jaarlijkse Reuvensdagen, het SIKB-congres, de EAA). Het uitdragen van resultaten van onderzoek is een kernactiviteit van de onderzoekers. Het valoriseren van de bevindingen valt dan ook onder de eigen bijdrage van de onderzoekers aan het project. Er is in de projectsubsidie een bedrag voor de productie van het rapport opgevoerd, maar het organiseren van een bijeenkomst ter bespreking van de bevindingen met de stakeholders is eveneens matching vanuit de teamleden. Dit betekent dat de valorisatie niet stopt zodra het project is afgelopen.

Begroting

15. De gevraagde financiële bijdrage moet in verhouding staan tot de verwachte impact van het initiatief. Behalve een projectplan dient u ook een begroting toe te voegen (separate bijlage).

Omschrijf hieronder op welke wijze u de mogelijkheden van cofinanciering (eigen bijdrage en bijdragen derden) heeft onderzocht en wat daarvan de uitkomst is.

Voor het project is een eigen bijdrage verkregen (ongeveer 12% van het projectbudget) beschikbaar in de vorm van uren voor valorisatie en projectmanagement die beschikbaar worden gesteld door de beide universitaire instellingen.

Ingevuld door:

Datum: 17 september 2023